

تاریخ درباره‌ی

اریک هابسبام
حسن مرتضوی

فهرست

- پیش گفتار ۹
۱. تاریخ: برون و درون ۱۷
۲. معنای گذشته ۳۱
۳. تاریخ درباره‌ی جامعه‌ی معاصر چه می‌تواند بگوید؟ ۵۱
۴. نگاهی به پیش، تاریخ و آینده ۶۷
۵. آیا تاریخ پیشرفت داشته است؟ ۹۳
۶. از تاریخ اجتماعی به تاریخ جامعه ۱۱۳
۷. مورخان و اقتصاددانان (I) ۱۴۳
۸. مورخان و اقتصاددانان (II) ۱۶۵
۹. جانب‌داری ۱۸۷
۱۰. مورخان چه دینی به مارکس دارند؟ ۲۰۹
۱۱. مارکس و تاریخ ۲۲۹
۱۲. همه‌ی ملت‌ها تاریخ دارند ۲۴۷
۱۳. یادداشتی بر تاریخ بریتانیا و آنال ۲۵۷
۱۴. درباره‌ی تجدیدحیات روایت ۲۶۷
۱۵. پسامدرنیسم در جنگل ۲۷۵
۱۶. تاریخ اعماق ۲۸۷
۱۷. تاریخ عجیب اروپا ۳۰۷

۳۲۱	۱۸. حال به منزله‌ی تاریخ
۳۳۹	۱۹. آیا می‌توان تاریخ انقلاب روسیه را نوشت؟
۳۵۵	۲۰. بربریت: راه‌نمایی برای کاربران
۳۷۳	۲۱. تاریخ هویت کافی نیست
۳۸۹	یادداشت‌ها
۴۰۱	نمایه

پیش‌گفتار

مورخانی با اندک بارقه‌ای از ذهن فلسفی نیز مشکل بتوانند از تأملاتی عام پیرامون سوژه‌ی خود بپرهیزند. اگر بتوانند نیز شاید چندان به این کار ترغیب نشوند، چراکه تقاضا برای ارائه‌ی درس گفتار و برپایی سمینار، که با مسن‌تر شدن مورخ معمولاً افزایش می‌یابد، با کلیات سهل‌تر برآورده می‌شود تا با پژوهش راستین. به هر حال، گرایش معاصر معطوف به طرح پرسش‌های مفهومی و روش‌شناختی در باب تاریخ است. نظریه‌پردازان گوناگونی پیرامون جماعت مورخان بی‌دغدغه‌ای که به مراتب غنی منابع اولیه‌ی خود چشم دوخته‌اند یا نوشته‌های یک‌دیگر را نشخوار می‌کنند، حلقه می‌زنند. گاه حتی آن‌که از همه کم‌تر ستیزه‌جوست، ناگزیر از مواجهه با خیل مهاجمان است. نه این‌که مورخان - که نویسنده‌ی حاضر نیز از زمره‌ی آنان است - ستیزه‌جو نیستند؛ آنان، دست‌کم هنگامی که به نوشته‌های یک‌دیگر می‌پردازند، به ستیزه‌جویی مشغول‌اند. برخی از چشم‌گیرترین مجادله‌های دانشگاهی در میدان نبرد آن‌ها روی داده است. پس شگفت نیست آن‌که پنجاه سال در این حوزه بوده است، در طول زمان تأملاتی پیرامون سوژه‌ی خود، آن‌گونه که در این مجموعه مقالات گردآوری شده‌اند، به رشته‌ی تحریر درآورده باشد.

اگرچه بسیاری از این مقالات کوتاه و بی‌نظم هستند - بیش‌ترشان در قالب درس‌گفتاری پنجاه‌دقیقه‌ای ارائه شده‌اند - با این‌همه تلاش‌هایی برای پنجه‌درافکندن با مجموعه‌ای منسجم از مسائل‌اند. این مسائل بر سه نوع‌اند که هم‌پوشانی نیز دارند: نخست، من به استفاده‌ها و سوءاستفاده‌ها از تاریخ، هم در جامعه و هم در سیاست، و نیز به شناخت و تغییر جهان - که امیدوارم رخ دهد - پرداخته‌ام. به بیان دقیق‌تر، درباره‌ی ارزش آن برای رشته‌های دیگر، به‌ویژه علوم اجتماعی، بحث می‌کنم. اگر تا این‌حد به چنین مسائلی علاقه‌مند باشید، می‌توانید این مقالات را تبلیغی برای